

«Якщо чуєш свист — то не до тебе. Ми не чули». Як пережив ракетний удар Краснопільський Палац культури

Зранку 29 травня 2024 року колектив Краснопільського палацу культури та фахівці відділу культури, туризму, молоді та спорту Краснопільської селищної ради, які ділять одне приміщення, вийшли на роботу. Це була звичайна робоча середа — за кілька днів в Україні відзначали День захисту дітей, тож митці вирішили записати малечі онлайн-привітання.

О 8:37 в прикордонному селищі оголосили повітряну тривогу. Вже за кілька хвилин місцеві почули потужний вибух. Ракетний удар прийшовся по центру селища — між Палацом культури та селищною радою.

«Ми не чули звуку — лише побачили, як все навколо руйнується». Про наслідки ракетного удару по Краснопіллю, а також про те, які відновлюються ті, хто вижив — в новому тексті сайту Трибуна.Суми.

Диригент Палацу культури

Краснопільський Палац Культури відкрили у 1988 році. Роками його функціонал залишався незмінним: тут проводили концерти, конкурси різних рівнів, ярмарки, фестивалі, виставки, розміщувалися духовий оркестр, вокальні та хореографічні колективи, гуртки декламаторів, театралів, народно-ужиткового мистецтва, де місцеві діти могли займатися на безоплатній основі.

У 1997 році до Палацу культури прийшла молода фахівчиня Оксана Дрозд. Уродженка Краснопілля, закінчила Сумський фаховий коледж мистецтв і культури імені Бортнянського, згодом заочно — Харківську державну академію культури. Перша посада в рідному селищі — керівник хореографічного колективу «Сленг», згодом — художній керівник Палацу культури. З 2018 року Оксана — виконувачка обов'язків директора закладу.

Ви перша, хто за все життя запитав у мене, як я пішла у сферу культури.

Після дев'ятого класу Оксана Дрозд хотіла вступити в Харківський коледж МВС. Говорить, досі не розуміє, чому мріяла пов'язати своє життя з правоохоронними органами.

«Певно, такий характер. Але за сімейними обставинами вступати до Харкову не змогла. Паралельно я вчилася в музичній школі — клас фортепіано — тож вирішила здобувати освіту за музичним напрямком. Обрала фах диригента хору, так воно й склалося — тепер «дирижую» Палацом культури», — сміється жінка.

На сьогодні Оксана Дрозд виконує всю адміністративну роботу: від організації колективу до функцій контролю за виконанням задач. Штат Палацу культури в Краснопіллі зараз нараховує 15 працівників. Час від часу люди змінюються — двоє працівників виїхали, кілька пішли на пенсію, на їх місця прийшли нові люди.

Сумую за творчістю: раніше співала, була і ведучою офіційних свят, і весіль. До того сумую, що часом плачу. Але плакати немає чого — роботи багато, — говорить Оксана Дрозд.

Та найбільше колектив прикордонного Палацу культури сумує за глядачами. Говорять, все почалося ще з 2020 року, коли епідемія коронавірусу змусила скасувати всі офлайн заходи. Потім — лютий 2022 року й повномасштабне вторгнення Росії в Україну.

«Культура виконує абсолютно різні функції: політичні, дипломатичні, розважальні, траурні — все це доносимо до людей саме ми. Безумовно, хочеться живого спілкування, бачити повен зал глядачів, але виходимо з того, що є: робимо онлайн заходи, ставимо концерти й записуємо їх на відео, показуємо людям, що ми з ними», — говорить директорка.

Загалом, офлайн-події організовували для невеликих груп: зустрічі з матерями загиблих, зустрічі до Дня захисника та захисниці України, заходи з патріотичного виховання тощо.

Страшно, і страшно говорити слово «звикли». Але ми тут, і треба якось жити. Нам кажуть: «Виїжджайте», але як існуватиме селище без людей? Хто буде волонтерити, допомагати та відновлювати?, — говорить Оксана Дрозд.

Життя поділилося на до та після

29 травня 2024 року російська армія атакувала центр Краснопілля. У той день загинули дві місцеві жительки, ще п'ятеро людей отримали травми. На місці влучання — посеред селища — вирва діаметром у 15 метрів. У різній мірі пошкоджені будівля Краснопілської селищної ради, магазин, оселі місцевих мешканців, Палац культури.

«Я була на роботі. Пролунала повітряна тривога і за кілька хвилин стався вибух. Знаєте, як кажуть: якщо чуєш свист — то не до тебе. Ми не чули. Лише побачили дим, і як все навколо почало руйнуватися», — згадує виконувачка обов'язків директора Палацу культури Оксана Дрозд.

Архівне фото карети

Фото вирви на місці карети

Перед Палацом культури, куди влучили росіяни, була фотозона з декоративною каретою — її уламки потім знаходили навіть на даху будівлі. Велику квіткову клумбу поряд завалило шматками цегли та битих вікон.

Загалом постраждали стіни закладу, роздягальня, стенди, дах, апаратура та техніка. Частина будівлі, де були панорамні вікна, розбита — в приміщення можна зайти буквально з вулиці. Звідси ж видно й настінний годинник одного з кабінетів — він не зупинився після удару, й показує актуальний час.

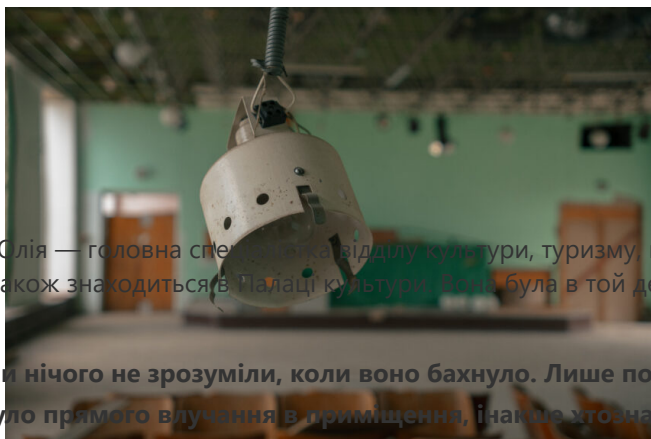

величезна німа глядацька зала — як скаже згодом Оксана: «Перед вами — найбільша актова зала області — на 700 людей», декоративний кабінет, заставлений технікою та різними дрібницями з гуртків. На стіні крізь темряву видніється стенд «Краснопільщина туристична». Поруч — поруйнований диско-зал — колись тут проводили дискотеки зі світломузикою, а «тепер доведеться розвалити стіни...».

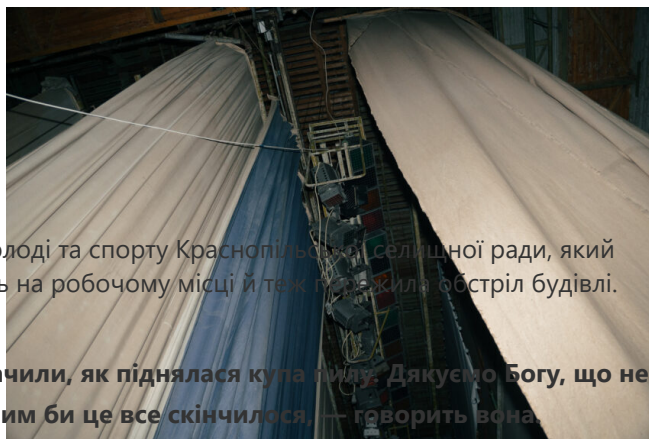
«Страх, паніка, дехто з працівників отримав гематоми, але всі вижили — це головне. Я спершу нормально почувалася, згодом стався сильний сплеск емоцій: переживала не за себе, а за інших», — говорить Оксана Дрозд.

Також на першому поверсі Палацу культури зруйнований новий читальний зал Краснопільської публічної бібліотеки. Разом зі свіжим ремонтом і меблями пошкоджені книги та періодичні видання.

Юлія — головна спеціалістка відділу культури, туризму, молоді та спорту Краснопілської селищної ради, який також знаходиться в Палаці культури. Вона була в той день на робочому місці й теж пережила обстріл будівлі.

Ми нічого не зрозуміли, коли воно бахнуло. Лише побачили, як піднялася купа пилу. Дякуємо Богу, що не було прямого влучання в приміщення, інакше хтозна-чим би це все скінчилося, — говорить вона.

Життя поділилося на до та після, а стрес і шок досі не минули. Ба більше, менш ніж за два тижні від удару по Будинку культури — 10 червня — росіяни знову обстріляли Краснопілля, пошкодивши цього разу дитячий садочок і будинки місцевих жителів.

«Страшно, але надіємося на краще: що закінчиться війна й ми все відбудуємо. Аби тільки живі залишилися», — говорить Юлія.

Прифронтна територія бачила все

У день обстрілу працівники Палацу культури в Краснопіллі не могли почати прибирати зруйноване приміщення — боялися повторного удару. Та вже наступного ранку зібралися розбирати уламки та вцілілі речі.

«Ми — дружній колектив. Працюємо разом, відновлюємо разом, адже тільки так ми можемо зробити більше. Дякуємо всім, хто прийшов допомагати», — говорить Оксана Дрозд.

Загалом, кожен працівник закладу відійшов від шоку по-різному. Дехто взяв відпустки.

«Творчі люди — не всі готові бачити це на власні очі. А нам важливо зберегти їх моральний стан для подальшого розвитку та відновлення», — говорить директорка.

Попри те, що наразі творча робота закладу призупинена, працівники стверджують — доладують будівлю, й продовжать працювати.

Я думаю, наша прифронтна територія бачила все: КАБи, артилерію — ми в цьому живемо. Але тут наш дім, ми тут народилися, тут наші рідні. Так, ми не знаємо, що буде далі, але ніхто не знає. Треба дякувати Богу за те, що ти маєш, а не за те, що б ти хотів, — підсумовує Оксана.

Загалом на територію Краснопільської громади знаходяться 47 закладів культури, з них — 25 клубів, 19 бібліотек, одна музична школа та два музеї. Чотирнадцять закладів культури Краснопільщини не працюють, адже знаходяться в п'ятикілометровій зоні. Один — повністю зруйнований ударом шахеда в Угроїдах, ще кілька — пошкоджені: клуб і бібліотека в Славгороді, Самотоївці, бібліотека в Новодмитрівці.

***

Кожен звук на прикордонні, будь це мотор машини, гуркіт мотоцикла чи вітер у стінах зруйнованого Палацу культури, змушує сполохано дослухатися. Люди інстинктивно дивляться в один бік — бік кордону. Розмову час від часу перериває гавкіт місцевого собаки.

«Аліша, не треба мені тут гавкати. Знаєте, коли собаки починають гавкати, я передчуваю щось нехороше».

***

Матеріал створено в рамках проекту «Під обстрілами. Історії руйнації та відновлення прикордонної Сумщини».

Проект реалізовано за підтримки Інституту гуманітарних наук у Відні (Institut für die Wissenschaften vom Menschen, IWM) у рамках програми Documenting Ukraine.